

- יהיו פטורים, ולא נאמר כבר נודע להם בשעה ראשונה שחזרו מהוראתם, כי אז לא היו ודאיים].
- ג. כתב הרמב"ם (יד,ד) שצריך שהחטא יתודע לב"ד עצמם ואין די בכך שהציבור יודעים ואומרים לב"ד.
- ד. אף למאן דאמר ציבור מביאים, צריך שיוודע לבית דין במה חטאו. וגם צריך שהחוטאים ידעו. ואפשר שאף למ"ד ב"ד מביאים, צריך שהציבור ידעו חטאם (עפ"י חזון איש).

דף ו

- י. א. שעיר חטאת הלויים האמור ב'בהעלותך', האם היה נאכל?
ב. קרבנות שהקריבו שבי הגולה בימי עזרא – על מה הביאום?
א. חטאת שהביאו הלויים כשנבדלו לעבודה, לא היתה נאכלת (ופר שני – שני לעולה, להיותה כמוה).
- ב. קרבנות שהקריבו שבי הגולה, באו על עבודת כוכבים שעשו בימי צדקיהו (ורוב הקהל שבימי צדקיהו היו בחיים בשעת ההקרבה), ואע"פ שחטאו במזיד – הוראת שעה היתה שיתכפרו בקרבן. והרי מנין הקרבנות מוכיח שהוראת שעה היתה.
- יא. האם כהנים נקראו 'קהל'? האם שבט לוי בכללו נקרא 'קהל'? האם אפרים ומנשה נמנים כשני קהלים או כאחד?
הסיקו שכהנים אינם נחשבים 'קהל' [שאם כן נמצאו יותר מי"ב 'קהלים'].
כלל הלויים; בתחילה אמר רב אחא בר יעקב ששבטו של לוי אינו קרוי 'קהל', שאין נקרא 'קהל' אלא מי שיש לו אחוזה (הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחרך אחזת עולם). ולדעה זו אמר אביי, יש להחשיב את אפרים ומנשה כשנים [כדי להשלים מנין י"ב ששנו במשנה].
ואולם רבא אמר שאפרים ומנשה אינם נחשבים כשנים אלא לענין נחלה [וכן לחנותם בדגליהם – שהוקשו לנחלות. וכן לענין קרבנות הנשיאים – משום כבודם], אבל לשאר דברים – הרי הם כשבט אחד. ולדעה זו צריך לומר ששבט לוי נחשב 'קהל' הגם שאין לו אחוזה, שאם לא כן נחסר אחד מי"ב 'קהלים' ששנינו. הלכה כרבא שאפרים ומנשה אינם חשובים כשני שבטים לעניננו (רמב"ם יג,ב). וכן בחשן ובאפוד הם רשומים כאחד. וכן בברכת יעקב. וע"ע ב"ב קכב אודות נחלת אפרים ומנשה ושבט לוי לעתיד לבוא.
ולענין ההבטחה שלא יכלה שבט מיראל, נחשבים אפרים ומנשה כשני שבטים (עפ"י חדושי הגרי"ז – ויחי. ומ"מ גם שבט לוי יש לו ברית בפני עצמו שיהא קיים לעולם, כמפורש במקראות. ע' דרשות בית ישי ה"א ז באורך).

- יב. ההלכה של חמש חטאות המתות – האם היא נאמרה גם בחטאת ציבור? ומה דין חטאת השותפים?
ולד חטאת ותמורת חטאת – אין אפשרות להימצאותם בשותפים ובציבור, שהרי אין חטאת ציבור נקבה, וכן אין תמורה אלא ביחיד.
חטאת שנתכפרו בעליה באחרת בחטאות של ציבור; רבי יהודה אומר: פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו והפריש אחרים תחתיהם – ימותו כולם. ר"א ור"ש אומרים: ירעו עד שיסתאבו, ולא ימותו.
וכן חטאת שעברה שנתה – שיטת ר"ש שאינה במיתה אלא תרעה עד שתסתאב, שההלכה של חטאות

המתות נתקבלה במקום אחד שכולן שייכות בו, והואיל ובציבור אין שייך חלק מהן, לא נאמרה שם ההלכה.

חטאת שמתו בעליה בשל ציבור – קרבה, לפי שאין מיתה בציבור. [למסקנת סוגיתנו אין הוכחה לכך במקום שהציבור כולו נתחלף, ורק כשנשארו רובם קיימים מוכח שקרבה. וע' גם בשו"ת מהר"ם חלאה ז"ו. וצ"ע].

חטאת של שותפים, אי אתה מוצא אלא בפר יום הכפורים המכפר על הכהנים, וכן בפר העלם דבר לדעת האומר בית דין מביאים אותו. ואם נתכפרו באחרת, לדברי רבי שמעון תרעה עד שתסתאב. ואם מת אחד מן השותפים – קרבה. ולדברי רבי מאיר דינה כחטאת יחיד שמתו בעליה. [וכן לרבי יהודה, חטאת ציבור שנתכפרו בעליה באחרת – דינה במיתה].

להלכה, אין חטאת ציבור מתה, והוא הדין לחטאת השותפים (רמב"ם פסולי המוקדשין ד).

פרק שני; דפים ו – ז

ג. א. הכהן המשיח שחטא, איזה קרבן הוא מביא בחטאים ובאופנים השונים?

ב. האם הכהן המשיח שחטא עם הציבור בהעלם דבר, מביא פר בפני עצמו או מצטרף עם הציבור?

א. הכהן המשיח (= כהן גדול שנמשח בשמן המשחה) שנעלם ממנו דבר מאחת מכל מצוות התורה שזדונו כרת ושגגתו חטאת, והורה לעצמו התר בשוגג ועשה שוגג – מביא קרבן חטאתו פר. ואפילו אם בשעה שעשה שכח מאיזה טעם הורה להתיר, ושמא אילו התודע לטעם היה חוזר בו – הרי זה שוגג ולא מזיד, ומביא פר (אביי).

שגג בשגגת מעשה ללא הוראה מוטעית פטור מכלום (מעם הארץ – פרט למשיח. יא.). וכן אם הורה התר בעקירת כל הגוף – פטור (לאשמת העם – הרי משיח כציבור). וכן אם אינו מופלא, אין הוראתו כלום ופטור.

הורה לאחרים ועשו על פיו – פטור (והקריב על חטאתו אשר חטא).

חטא בדבר שחיובו אשם ודאי [הוא קרבן הבא על מזיד] – מביא אשמו כשאר יחיד (נפש).

הכהן המשיח אינו מביא אשם תלוי כלל (על שגגתו אשר שגג והוא לא ידע... – מי שחטאתו ושגגתו שוה, יצא זה שאינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה).

חטא הכהן המשיח בעבודת כוכבים בשגגה – דינו בשעירה (נפש אחת). לדברי רבי, בשגגת מעשה ללא העלם דבר (בחטאה בשגגה – חטא זה בשגגה היא). ולחכמים – רק עם העלם דבר, אבל בשגגת מעשה גרידא – פטור מכלום (וכפר הכהן על הנפש השגגת בחטאה בשגגה – מי שחטאתו בשגגה בשאר מצוות, יצא משיח).

דין הכהן המשיח בחטאים שדינם בקרבן 'עולה ויורד' – יתבאר להלן ה-ט.

ב. הורה הכהן המשיח עם הציבור ועשה עמהם – מתכפר לו עם הציבור. הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו

[והיה בב"ד מופלא וגם הכהן היה מופלא. רב פפא] – מתכפר בפני עצמו. ופרש רבא 'בפני עצמו' – בשני איסורים [לא כאביי שסבר לומר שישבו בשני מקומות]. ובארו בגמרא, שני חטאים שקרבנותיהם שונים, כגון חלב ועבודת כוכבים – ודאי 'בפני עצמו' הוא. אבל כשקרבנותיהם שוים, וכל שכן בשם איסור אחד,

כגון הוא בחלב המכסה את הקרב והם בחלב שעל הדקים – ספק. [ובמקרה זה האחרון אמרו 'אם תמצא לומר' שמצטרף עם הציבור].

כהן משוח שנסתמך על הוראת בית דין ועשה על פיהם, בין שהיה מופלא בין שאינו מופלא – כתב החזו"א שדינו כחוטא בשגגת מעשה גרידא ופטור מכלום, ואינו משלים לרוב ציבור. [ומכלל דבריו משמע שאפילו קדם והורה לעצמו לפניו, כל שחטא לאחר שהורו, הרי זה כעושה על פיהם וכשגגת מעשה גרידא. וצ"ע]. ואולם בדעת הרמב"ם (עפ"י הירושלמי, וכאביי) כתב להפך, שאין מתכפר עם הציבור אלא כשידע הוראתם ועשה במה שהורו ממש.

דף ז

י"ד. א. מה המשותף והשונה בדין קרבן הבא על חטא, לאחד מן העם שחטא, לכהן משיח ולנשיא? ומה ביניהם ובין ציבור שחטא?

ב. מה המשותף והשונה בין חטא עבודת כוכבים לשאר חטאים שזדונם כרת, לענין חיוב קרבן?

א. קרבן חטאת (קבועה) של יחיד בשגגת מעשה בכל המצוות אשר לא תעשינה – כשבה או שעירה. ובעבודת כוכבים – שעירה.

הנשיא, בכל המצוות בשגגת מעשה – מביא שעיר. ובעבודת כוכבים – שעירה.

כהן משיח, בכל המצוות בהעלם דבר עם שגגת מעשה – מביא פר, ובשגגת מעשה לבד – פטור. ובעבודת כוכבים מביא שעירה, לרבי – בשגגת מעשה, ולחכמים – רק בהעלם דבר, כמו שנתבאר לעיל.

הציבור מביא פר לחטאת בהעלם דבר. ובעבודת כוכבים – פר לעולה ושעיר לחטאת.

[קרבן חטאת 'עולה ויורד' – אינו בציבור ולא בכהן משיח, ויש מי שאומר שכהן משיח מביא 'עולה ויורד'. וכן נחלקו תנאים בנשיא וכפי שיפורט להלן ח-ט].

אשם ודאי – שוה לכל נפש; יחיד כהן-משיח ונשיא. אשם תלוי ישנו ביחיד ובנשיא אבל לא בכהן משוח. ואין אשם בציבור כלל.

ב. כאמור, כל נפש החוטאת בעבודת כוכבים בשוגג – מביאה שעירה. משא"כ בשאר מצוות אשר לא תעשינה, היחיד מביא כשבה או שעירה, הנשיא מביא שעיר, והכהן המשוח [בהעלם דבר] פר.

ובציבור, בהעלם דבר בכל המצוות מביאים פר לחטאת, ובעבודת כוכבים פר לעולה ושעיר עוים לחטאת. כאמור לעיל לדברי רבי, הכהן המשיח מביא קרבן לעבודת כוכבים בשגגת מעשה גרידא, משא"כ בשאר מצוות אינו מביא אלא בהעלם דבר.

לענין שאר דברים, שוים הקרבנות הבאים על כל המצוות ועל עבודת כוכבים: לעולם אין חייבים קרבן אלא בדבר שזדונו כרת. וכן דיני ההוראה והעלם דבר וכו' שוים בשניהם (מעני מעיני לגורה שוה).

דפים ח – ט

טו. א. באלו חטאים חייבים ב"ד שהורו, או משיח או נשיא, להביא את קרבנם המיוחד להם?

ב. חטאים שחייבם בקרבן 'עולה ויורד' – מה דינם בציבור שחטאו בהוראה, בכהן משיח ובנשיא?

ג. על אלו חטאים בא אשם תלוי?